
Z Zakładu Ochrony Roślin Wydziału Rolniczego WSR
Kierownik: doc. dr Tadeusz Ziarkiewicz

Anna ANASIEWICZ

Obserwacje nad występowaniem prządki pierścienicy
(*Malacosoma neustria* L.) na porzeczce czarnej (*Ribes nigrum* L.)

Наблюдения над появлением кольчатого шелкопряда
(*Malacosoma neustria* L.) на черной смородине (*Ribes nigrum* L.)

Observations on the Occurrence of the Lackey Moth
(*Malacosoma neustria* L.) on Black Currant Plants (*Ribes nigrum* L.)

Podczas badań nad szkodnikami krzewów jagodowych, zwróciłam uwagę na występowanie prządki pierścienicy (*Malacosoma neustria* L.) na plantacji porzeczki czarnej (*Ribes nigrum* L.). Gąsienic tego gatunku dotychczas nie spotykałam na porzeczkach, a spośród licznych autorów piszących na temat prządki pierścienicy, jedynie Minkiewicz (10) podaje prządkę w spisie owadów notowanych na porzeczkach.

Oprócz prządki pierścienicy, ze szkodników charakterystycznych dla drzew owocowych, wystąpiła na krzewach porzeczki czarnej brudnica nieparka (*Lymantria dispar* L.), kuprówka rudnica (*Euproctis chrysorrhoea* L.), znamionówka tarniówka (*Orgyia antiqua* L.) oraz kilka gatunków zwójkówek (*Tortricidae*). Z wyjątkiem prządki pierścienicy, gąsienice omawianych szkodników, hodowane na liściach porzeczki czarnej, przechodziły pełny cykl rozwojowy. Również bezpośrednio na plantacji łowiłam motyle tychże gatunków, nie udało mi się natomiast schwytać ani zauważyć motyli prządki. Kuprówkę rudnicę obserwowałam także na krzewach porzeczki czerwonej, brudnicę nieparkę nawet na malinach, zaś gąsienice prządki pierścienicy wystąpiły wyłącznie na porzeczce czarnej.

Liczni autorzy omawiają prządkę jako szkodnika wielu gatunków drzew liściastych, a szczególnie owocowych (Blunck 1, Jannone 6, Miller 9, Kovačević 5, Kozikowski 6, Minkiewicz 10,

Prüffer 11 i inni). Według Prüffera (11) może ona wyrządzać pewne szkody na sośnie, a Kozikowski (6) pisze, że „gąsienica nie pogardzi niczym, nawet jałowcem”.

Na podstawie wypowiedzi tych autorów należałoby się spodziewać, że i krzewy jagodowe, a między innymi także porzeczką czarna, należą do roślin żywicielskich tego polifaga.

METODYKA BADAŃ

Pojawienie się gąsienic prądką pierścienicy na porzeczkę czarnej zaobserwowałam po raz pierwszy w r. 1956 i odtąd obserwacje nad prądką kontynuowałam do r. 1959 włącznie. Podstawowym obiektem badań była plantacja krzewów jagodowych w Elizówce — Rolniczym Majątku Doświadczalnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Obszar plantacji wynosił około 4,5 ha, z czego porzeczek czarne zajmowały 0,8 ha. Plantacja położona była przy drodze, na łagodnym, południowym zboczu wzgórza. Po drugiej stronie drogi, w odległości około 50 m, znajdował się sad jabłoniowy. Porzeczek czarne z dwóch stron obsadzone były porzeczkami czerwonymi; do tych ostatnich przylegał agrest, a wzdłuż agrestu ciągnęła się jeszcze plantacja malin.

W r. 1956 prowadziłam jedynie luźne obserwacje 5 gniazd prądką pierścienicy, znalezionych w plantacji w dniu 7 czerwca. Zauważone gąsienice obserwowałam czterokrotnie, w odstępach około 7 dniowych. W latach następnych, mniej więcej w połowie maja, przeprowadzałam szczegółową lustrację całej plantacji jagodników. W wyniku szczegółowego przeglądu wszystkich krzewów znalazłam w r. 1957 — 6, w 1958 — 3 gniazda, a w 1959 zaledwie 1 gniazdo gąsienic prądką pierścienicy. Jedno z gniazd znalezionych w r. 1958 liczyło około 300 gąsienic, wszystkie pozostałe po około 200 osobników. Na 15 wykrytych gniazd prądką, 10 wystąpiło na krzewach rosnących w środku plantacji, 4 na brzegu plantacji przylegającym do porzeczek czerwonych i 1 na brzegu plantacji w pobliżu drogi. Większość spostrzeżonych gąsienic znajdowała się w II, a tylko niektóre z nich w III stadium wzrostu.

Drugiego szczegółowego przeglądu krzewów porzeczek czarnej dokończałam we wszystkich latach badawczych w pierwszych dniach czerwca, kiedy większość gąsienic była już po drugiej wylince. Od tego też momentu rozpoczynałam hodowlę gąsienic. W r. 1957 znalazłam 162 gąsienice; założyłam 14 izolatorów, w których umieszczałam po 5 do 8 osobników. Ogółem objęłam hodowlą 100 gąsienic. Na krzewach pozostały 62 gąsienice swobodnie żerujące. W r. 1958 ze 145 znalezionych gąsienic wzięłam do hodowli w 10 izolatorach 70 gąsienic, pozostawiając swobodnie 75. W r. 1959 znalazłam 49 gąsienic, 40 z nich umieściłam w 4 izolato-

rach, a 9 dla kontroli pozostawiłam na wolności. We wszystkich latach, od założenia hodowli do obumarcia ostatniej gąsienicy, przeprowadziłam sześciokrotny przegląd w izolatorach, w mniej więcej tygodniowych odstępach czasu, każdorazowo usuwając osobniki obumarłe. Izolatory sporządzałam z drutu obciążonego gęsto tkaną gazą lekarską lub tiulem.

Oprócz hodowli gąsienic w izolatorach zakładanych na gałązkach porzeczek czarnej na plantacji w Elizówce, prowadziłam w latach 1958 i 1959 kontrolną hodowlę prządki pierścienicy w izolatorach zakładanych w koronie jabłoni w przydomowym sadzie w Lublinie oraz w klatkach hodowlanych. Klatki hodowlane o wymiarach $220 \times 220 \times 260$ mm, miały dwie ścianki boczne i górną z bardzo gęstego tiulu, a dwie pozostałe ścianki ze szkła. Klatki z gąsienicami umieszczałam w pracowni Katedry Ochrony Roślin WSR w Lublinie, której okna były stale otwarte. Klatki z hodowanymi gąsienicami zawieszałam także za oknem własnego mieszkania, na wysokości około 3 m, na zachodniej ścianie domu, przylegającego do wspomnianego sadu. Ze względu na warunki znacznie odbiegające od naturalnych i dużą śmiertelność gąsienic, hodowlę w pracowni zlikwidowałam.

W latach 1958 i 1959 hodowałam w dwóch klatkach po 50 gąsienic na liściach porzeczek czarnej, a na liściach jabłoni w r. 1958 po 25, a w r. 1959 po 30 gąsienic, również w dwóch klatkach. Gąsienice wzięte do hodowli na porzeczkach czarnej i jabłoni pochodziły z jednego złoza jaj, zebranego w sadzie w Lublinie. Otrzymywały one świeży pokarm w postaci krótkich ulistnionych gałązek, wstawianych w małe słoiczki z wodą. Początkowo gałązki zmieniałam co 2—3 dni, a w miarę wzrostu gąsienic i wzmożenia się ich żarłoczności — codziennie, a pod koniec hodowli nawet dwa razy w ciągu dnia. Hodowlę przeglądałam co 2—4 dni w celu możliwie szybkiego usuwania zmarłych gąsienic. Wylatujące motyle przenosiłam do osobnych klatek hodowlanych.

W dniu 4 maja 1958 i 27 kwietnia 1959 r. założyłam w koronie starej jabłoni po dwa izolatory na wysokości około 2 m nad ziemią. W każdym z nich umieściłam po 10 gąsienic. Obserwacje przeprowadzałam co 5—7 dni.

Obserwowałam także gąsienice prządki swobodnie żerujące na plantacji porzeczek czarnych w Elizówce i na drzewach owocowych w Elizówce i w Lublinie. Ponadto, jednorazowo w każdym sezonie śledziłam zachowanie się gąsienic przez 2—3 godziny podczas pogodnego dnia na plantacji porzeczek czarnej w Elizówce.

Ustalenie daty wylęgu gąsienic prządki na porzeczkach czarnej utrudniała często niemożliwość wyszukania jaj tego motyla na przeglądanych krzewach. Dla usunięcia tej trudności, złoza jaj znalezione w sadzie w Lublinie przewoziłam na początku kwietnia i umieszczałam je na

gałązkach porzeczki czarnej w Elizówce. Gąsienice wylęęłe z tych złóż usuwałam z plantacji po zarejestrowaniu daty wylęgu. Do hodowli w izolatorach zakładanych na porzeczce czarnej brałam gąsienice wylęęłe z jaj złożonych przez prządkę na miejscu — znalezione w plantacji w czerwcu.

WYNIKI BADAŃ

Gąsienice prządky pierścienicy obserwowane w Elizówce w ciągu czterech lat, do III stadium wzrostu żerowały gromadnie, w oprzędach. Gąsienice starsze opuszczały „gniazdo” i najpierw rozchodziły się po krzewie, a następnie po całej plantacji, tak że trudno było je odnaleźć. Pojedyncze gąsienice prządky obserwowane przez dłuższy czas w dzień pogodny, wędrowały ospale po krzewach, co pewien czas nadgryzając liście; wyzerki były jednak nieznaczne. Ostatnie gąsienice, żyjące swobodnie na krzewach, obserwowałam w pierwszych dniach lipca w latach 1956—58 i w końcu czerwca w r. 1959, gdy osiągnęły one V stadium wzrostu. W tabeli 1 podaję zestawienie gąsienic swobodnie żerujących, zaobserwowanych na krzewach porzeczki czarnej w Elizówce w latach 1957—59. Obejmuje ona okres od drugiej lustracji plantacji do daty znalezienia ostatnich gąsienic i odzwierciedla tempo ich „znikania”.

Tab. 1. Zestawienie ilości gąsienic swobodnie żerujących, obserwowanych na krzewach porzeczki czarnej w Elizówce w latach 1957—1959
A list of larvae of *Malacosoma neustria* L. feeding on the plants of *Ribes nigrum* L. in the years 1957—1959

Rok Year	Data Date	Obserwowane gąsienice Larvae under examination	
		ogółem sztuk total number	% liczby początkowej initial number in %
1957	6 VI	62	100,0
	13 VI	7	11,3
	19 VI	1	1,6
	4 VII	1	1,6
1958	4 VI	70	100,0
	7 VI	17	24,3
	11 VI	2	2,9
	8 VII	1	1,4
1959	6 VI	9	100,0
	12 VI	0	0,0
	25 VI	1	11,1

Gąsienice prządky zamknięte w izolatorach w ciągu pierwszych kilku godzin przejawiały duże podniecenie, niespokojnie wędrowały i wykonywały nerwowe ruchy. Po uspokojeniu się były one znacznie mniej ruchliwe od gąsienic swobodnie żerujących. Stan ten trwał już do końca

hodowli. Odizolowane gąsienice żerowały niewiele i stopniowo wymierały. W ciągu wszystkich lat prowadzenia badań ani jedna z tych gąsienic nie przepoczwarczyła się. Najwięcej wymarło w IV stadium wzrostu, a tylko nieliczne gąsienice osiągnęły V stadium wzrostu. Obliczając czas wylęgu gąsienic na podstawie porównania z wylęgami ze złoża jaj przewiezionych z Lublina, stwierdziłam, iż rozwój prządki pierścienicy w izolatorach na porzeczkce czarnej w Elizówce od momentu wylęgu gąsienic do zamarcia ostatniej gąsienicy wynosił w latach 1957 i 1958 poniżej 70 dni, a w 1959 ponad 70 dni.

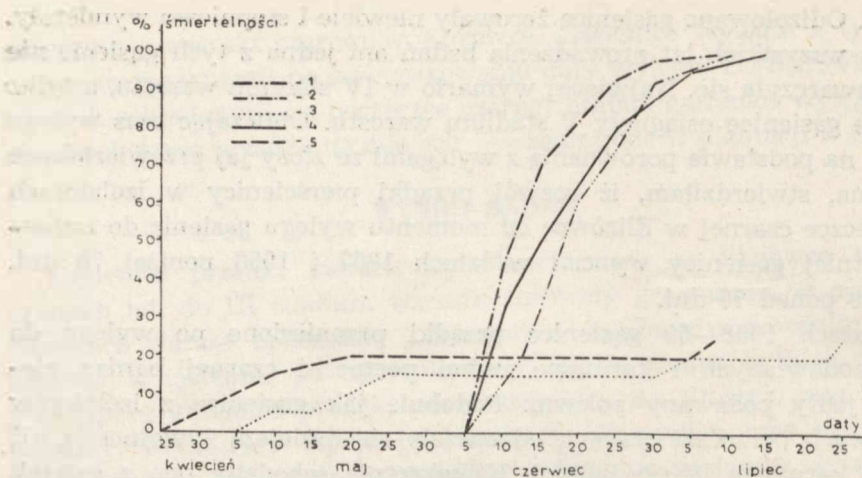
W latach 1958—59 gąsienice prządki przeniesione po wylęgu do klatek hodowlanych i karmione liśćmi porzeczkki czarnej bardzo niechętnie jadły podawany pokarm. Podobnie jak gąsienice z izolatorów na krzewach porzeczkki czarnej, odznaczały się mniejszą żywotnością niż osobniki karmione liśćmi jabłoni. Kilkakrotnie schodziły one z gałązek i musiałam je ponownie przenosić na liście, ponieważ same nie objawiały chęci powrotu na nie. Gąsienice pozostawione na ściankach klatek po kilkunastu dniach zamierały. Tempo wzrostu gąsienic było bardzo powolne, a śmiertelność, podobnie jak w izolatorach, osiągnęła 100%. W obydwóch latach najwięcej gąsienic wymarło między II a III wylinką. W r. 1958 najdłużej żyjące gąsienice spędziły w klatkach 80 dni, a w r. 1959 — 79 dni. Wymarły one w V stadium wzrostu.

Gąsienice hodowane w tym samym okresie w klatkach i w izolatorach, żywione liśćmi jabłoni, rozwijały się normalnie — były bardzo ruchliwe i żarłoczne. Dorastające osobniki zjadały całe liście, pozostawiając tylko główne nerwy. Tempo wzrostu było bardzo podobne, jak u gąsienic swobodnie żyjących na jabłoni. W r. 1958 śmiertelność gąsienic i poczwarek w klatkach nie przekroczyła 20%, a w izolatorach wahała się od 10 do 30%; w r. 1959 śmiertelność w klatkach wynosiła 13 do 23% a w izolatorach 20 do 30%. W r. 1958 pierwsze gąsienice w klatkach przepoczwarczyły się około 10 czerwca i przeobraziły się w motyle 5 lipca; w izola-

Tab. 2. Zestawienie ilości gąsienic i poczwarek prządki pierścienicy hodowanej w klatkach i izolatorach na liściach jabłoni w latach 1958 i 1959

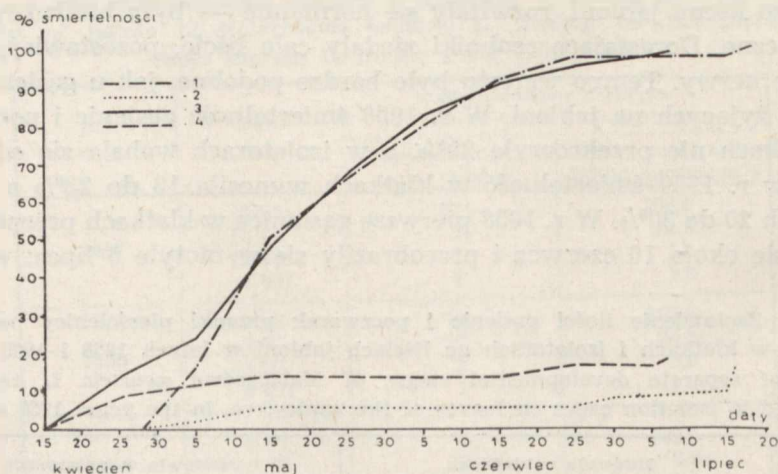
A list of separate developmental stages of *Malacosoma neustria* L. reared in cages and in isolation cages on leaves of the apple-tree, in the years 1958 and 1959

Rok Year	Hodowla w klatkach Rearing in cages			Hodowla w izolatorach Rearing in isolation cages		
	gąsienica larva	poczwarka pupa	ogółem total	gąsienica larva	poczwarka pupa	ogółem total
1958	44—59	20—25	70—80	57—62	23—25	80—86
1959	43—60	19—22	68—81	48—65	20—23	72—85

Wykres 1. Śmiertelność prządki pierścienicy hodowanej w izolatorach na krzewach porzeczki czarnej i na jabłoni w latach 1957—1959; 1 — na porzeczce czarnej 1957 r., 2 — na porzeczce czarnej 1958 r., 3 — na jabłoni 1958 r., 4 — na porzeczce czarnej 1959 r., 5 — na jabłoni 1959 r.

Mortality of the lackey moth reared in isolation cages on black currant and on an apple-tree, in the years 1957—1959; 1 — on black currant 1957, 2 — on black currant 1958, 3 — on apple-tree 1958, 4 — on black currant 1959, 5 — on apple-tree 1959

Wykres 2. Śmiertelność prządki pierścienicy hodowanej w klatkach na liściach jabłoni i porzeczki czarnej w latach 1958—1959; 1 — na porzeczce czarnej 1958 r., 2 — na jabłoni 1958 r., 3 — na porzeczce czarnej 1959 r., 4 — na jabłoni 1959 r.,

Mortality of *Malacosoma neustria* L. reared in cages on leaves of the apple-tree and black currant plants, in the years 1958—1959; 1 — on black currant 1957, 2 — on apple-tree 1958, 3 — on black currant 1959, 4 — on apple-tree 1959.

torach pierwsze poczwarki obserwowalam 22 czerwca, a wylot motyli 14 lipca. W r. 1959 pierwsze poczwarki zarówno w klatkach, jak i w izolatorach pojawiły się w pierwszej dekadzie czerwca, a motyle w końcu tegoż miesiąca. Długość trwania poszczególnych stadiów rozwojowych prządki pierścienicy hodowanej w klatkach i w izolatorach na liściach jabłoni przedstawiłam w tab. 2. Obejmuje ona okres od momentu wylęgu gąsienic do wylotu motyli.

Porównanie przebiegu śmiertelności gąsienic i poczwarek prządki pierścienicy, hodowanych w izolatorach na krzewach porzeczek czarnej w Elizówce w latach 1957—1959 i na jabłoni w Lublinie w latach 1958—1959, przedstawiłam na wykresie 1. Analogiczne dane z hodowli gąsienic w klatkach na liściach jabłoni i porzeczek czarnej w latach 1958—1959 przedstawia wykres 2.

PORÓWNANIE FENOLOGII ROZWOJU PRZĄDKI PIERŚCIENICY NA JABŁONI I NA PORZECZCE CZARNEJ

Obserwacje w latach 1957—1959 przypadły na okres retrogradacji prządki pierścienicy. Ma to pierwszorzędne znaczenie dla interpretacji uzyskanych wyników; u owadów występuje w tym czasie duże osłabienie fizjologiczne (K o v a ć e v i ć 5).

Wylęg gąsienic prządki pierścienicy w sadzie jabłoniowym następował o kilka dni wcześniej niż na plantacji porzeczek czarnej. Jest to zupełnie zrozumiałe ze względu na odmienność mikroklimatów obu upraw. Stanowisko porzeczek czarnej było znacznie bardziej narażone na działanie wiatrów aniżeli jabłoni rosnących w sadzie osłanianym ze wszystkich stron innymi drzewami i domami. Dalszy rozwój i tempo wzrostu gąsienic hodowanych w izolatorach i w klatkach, jak i gąsienic pozostawionych na swobodzie, żywiących się liśćmi jabłoni, różniły się znacznie. Gąsienice zjadające liście jabłoni były na ogół ruchliwsze, żerowały intensywniej i szybko przechodziły poszczególne stadia wzrostowe, a po przeobrażeniu się wydawały normalnie wykształcone motyle. Natomiast gąsienice żywiące się liśćmi porzeczek czarnej były mniej aktywne i żerowały słabo, o czym świadczyły małe wyżerki i niewielkie ilości odchodów w gniazdach, w izolatorach i w klatkach hodowlanych. Starsze gąsienice, żyjące na jabłoniach, wygrzewały się gromadnie na słońcu lub gromadnie chroniły przed złymi warunkami atmosferycznymi. Na krzewach nie zaobserwowałam łączenia się gąsienic w większe lub mniejsze grupy, po rozproszeniu się pierwotnego ich „gniazda”. Pierwotne „gniazda” gąsienic rozpadały się po drugim stadium wzrostu. W sadzie pewna część gąsienic wymierała nie osiągnąwszy pełnego wzrostu na skutek wystąpienia pasożytów lub chorób. Również część poczwarek z tych samych przyczyn nie wydała motyli. U gąsienic na krzewach porzeczek czarnej w ciągu

Tab. 3. Okresy występowania poszczególnych stadiów rozwojowych prządki pierścienicy hodowlanej w klatkach i izolatorach, na liściach jabłoni i porzeczeki czarnej w r. 1958
 Separate developmental stages of *Malacosoma neuustria* L. reared in cages and isolation cages on the leaves of the apple-tree and of the black currant in 1958

Styczeń — I dek. kwietnia January — I decade of April	Miesiące — Months												Wrzesień - September December	Hodowla — Rearing	
	kwiecień April		maj May		czerwiec June		lipiec July		sierpień August						
	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III				
.....														.....	W izolatorach na gałązkach jabłoni — in isolation cages on branches of the apple-tree
.....						○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	+++	+++	+++	.....	W klatkach na gałązkach jabłoni — in cages on branches of the apple tree
.....						○○○	○○○	○○○	○○○	○○○	+++	+++	+++	.....	W izolatorach na gałązkach porzeczeki czarnej — in isolation cages on branches of the black currant
.....														.....	W klatkach na gałązkach porzeczeki czarnej — in cages on branches of the black currant

... jaja ——— larwy ——— poczwarki ——— imagines
 eggs larvae pupae

Tab. 4. Okresy występowania poszczególnych stadiów rozwojowych prądky pierścienicy hodowanej w klatkach i izolatorach, na liściach jabłoni i porzeczeki czarnej w r. 1959
 Separate developmental stages of *Malacosoma neustria* L. reared in cages and isolation cages on the leaves of the apple-tree and black currant plants in 1959

Styczeń — I dek. kwietnia January — I decade of April	M i e s i a c e — M o n t h s												Wzrost — Development Wzrost — Development			
	k w i e c i e Ń April			m a j May			c z e r w i e c June			l i p i e c July				s i e r p i e Ń August		
	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I		II	III	I
				○○○○○	○○○○○	○○○○○	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	
				○○○○○	○○○○○	○○○○○	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	+++++	

... jaja — larwy — poczwarki — imagines
 eggs larvae pupae

całego okresu badań nie stwierdziłam wystąpienia owadów pasożytniczych ani chorób grzybkowych lub wirusowych. W całym tym okresie znalazłam tylko jedną zamierającą gąsienicę z dwoma otworkami z boku ciała, prawdopodobnie otworami wyjściowymi pasożytów; po 2 dniach gąsienica ta zmarła. Ogólną śmiertelność gąsienic prządki pierścienicy na porzeczkach czarnej należy tłumaczyć chorobą fizjologiczną, wywołaną nieodpowiednim pokarmem w okresie i tak dużego osłabienia populacji. Na wyraźny wpływ rodzaju pożywienia na potencjał biotyczny i dynamikę populacji owadów wskazują Kovačević (5) i Kožanczickow (7, 8). Według tych autorów, nie sprzyjające warunki ekologiczne, specjalnie w czasie ustępowania gradacji, wywołują duże zmiany fizjologiczne, które często doprowadzają organizm do śmierci.

Dość dużą, bo dochodzącą do 30%, śmiertelność gąsienic hodowanych w izolatorach i w klatkach na liściach jabłoni można wytłumaczyć ciasnotą pomieszczenia. Zgadza się to z poglądem Hofmanna (3), który uważa, iż straty energii, powstające przez wzajemne zakłócanie sobie spokoju przez gąsienice podczas pobierania pokarmu, stają się często przyczyną śmiertelności hodowanych osobników. Dłuższy niż podawany przez Eliescu i Dissescu (2) oraz literaturę podręcznikową okres rozwoju od wylęgu gąsienic do wylotu motyli, bo przekraczający 80 dni, związany jest prawdopodobnie z osłabieniem fizjologicznym, jakie zwykle występuje pod koniec gradacji.

Tabele 3 i 4 pozwalają na porównanie przebiegu poszczególnych faz rozwojowych prządki pierścienicy hodowanej na różnych roślinach żywicielskich w latach 1958 i 1959; zostały one wykonane na podstawie danych uzyskanych podczas hodowli w klatkach i izolatorach.

Nieco szybszy rozwój gąsienic prządki, żywionych liśćmi jabłoni i przetrzymywanych w klatkach zawieszonych na ścianie domu, w porównaniu z rozwojem gąsienic żyjących w izolatorach na jabłoni, tłumaczy wyższą temperaturą powietrza w klatkach i osłoną przed wiatrem.

WNIOSKI

1. Złóża jaj prządki pierścienicy znajdujące na plantacji porzeczek czarnych w Elizówce były składane przez samice przylatujące z pobliskiego sadu.

2. Liście porzeczek czarnej okazały się nieodpowiednim pokarmem dla gąsienic prządki pierścienicy. Obserwowane gąsienice wymierały w różnych stadiach wzrostu i nigdy nie przepoczwarczały się. Możliwości rozwoju prządki na krzewach porzeczek czarnej są zatem — w porównaniu do analogicznych warunków rozwoju na jabłoniach — znikome.

3. Prządka pierścienicy jest szkodnikiem, który nie może mieć żadnego znaczenia gospodarczego dla upraw porzeczek czarnej.

PIŚMIENNICTWO

1. Blunck H.: Handbuch der Pflanzenkrankheiten. Berlin 1953.
2. Eliescu Gr., Dissescu G.: Cercetări asupra biologiei inelarului (*Malacosoma neustria* L., *Lepidoptera*) în legătura cu prognoza acestui dăunător, pe baza observațiilor din anul 1953. An. Inst. cercetări silvice, 16, 1955.
3. Hofman Chr.: Der Einfluss von Hunger und engem Lebensraum auf das Wachstum und die Fortpflanzung der Lepidopteren. Zeitschrift für angewandte Entomologie, 20, 1934.
4. Jannone I.: La *Malacosoma neustria* L. o "campa" del mandarolo. Agric. pugliese. Bari, 1, 3, 1947.
5. Kovačević Ž.: Die Nahrungswahl und das Auftreten der Pflanzenschädlinge. Anzeiger für Schädlingskunde, 29, 7, Berlin — Hamburg 1956.
6. Kozikowski A.: Entomologia lasowa. T. II, Poznań 1952.
7. Kożanczyk J.: Znaczenie sezonowej zmiany listew karmowych roślin w rozwoju nieparnogo szłokopriada (*Ocnaria dispar* (L.)) Dokl. A. N. SSSR, 66, 6, Moskwa 1949.
8. Kożanczyk J.: Rost i fizjologiczne sostożanie organizmu nasiekomych w swiazi s wlijanijem ekologicznych faktorow. Zoologiczeskij żurnał, 16, 1, Moskwa 1957.
9. Miller Fr.: Zemédélska entomologie. Československá Akademie Véd. Praha 1956.
10. Minkiewicz S.: Szkodniki owadów obserwowane w Polsce w roku 1933. Rocznik Ochrony Roślin, Cz. B, t. II, z. 2—3, 1935.
11. Prüffer J.: Owady szkodniki lasów liściastych. Warszawa 1954.

РЕЗЮМЕ

Автор сообщает о появлении кольчатого шелкопряда (*Malacosoma neustria* L.) на кустах черной смородины (*Ribes nigrum* L.) в Элизувке в годы от 1956 до 1959 приходящиеся на конец градации этого вида. Найденные скопления яиц кольчатого шелкопряда были отложены самками, прилетающими из сада, находящегося по соседству. Гусеницы кольчатого шелкопряда, питающиеся листьями черной смородины никогда не завершали своего развития и всегда погибали. Автор не встречал появления паразитов, а общую смертность гусениц объясняет физиологической болезнью, вызванной неподходящей пищей. Кольчатый шелкопряд как вредитель черной смородины не имел никакого хозяйственного значения.

Табл. 1. Сопоставление численности свободно обитающих гусениц на кустах черной смородины в 1957—1959 гг.

Табл. 2. Сопоставление отдельных стадий развития кольчатого шелкопряда в садках и изоляторах на листьях яблоки в 1958—1959 гг.

Граф. 1. Смертность кольчатого шелкопряда, развивающегося в изоляторах на кустах черной смородины и яблоне в 1957—1959 гг.

Граф. 2. Смертность кольчатого шелкопряда, развивающегося в садках на листьях яблони и черной смородины в 1958—1959 гг.

Граф. 3. Отдельные стадии развития кольчатого шелкопряда при его содержании в садках и изоляторах на листьях яблони и черной смородины.

Граф. 4. Стадии развития кольчатого шелкопряда в садках и в изоляторах на листьях яблони и черной смородины в 1959 г.

SUMMARY

The author records the occurrence of a lackey moth (*Malacosoma neustria* L.) on the plants of black currant (*Ribes nigrum* L.) at Elizówka in the years 1956—1959 at the end of the developmental cycle of *Ribes nigrum* L. The eggs of *Malacosoma neustria* L. which were found on *Ribes nigrum* L. belonged to the females which came here from an orchard situated in the close vicinity of the plots of black currant. The larvae of the lackey moth died before reaching their full development. No parasite occurred on the plots. A morbidity of a physiological nature caused by inadequate diet is given by the author as the cause of mortality among the larvae. *Malacosoma neustria* L., which feeds on the black currant plant, is of no importance as a parasite from the economic point of view.